

**HOE BEWONERS
EN OVERHEID
ZICH SAMEN
VOORBEREIDEN
OP EXTREEM WEER**

**ONZE
LESSEN EN
TIPS UIT
TILBURG EN
VENLO**

StraatNL

Voorwoord

Vanaf 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Eén wet waarin alle wetten voor de leefomgeving worden gebundeld. Het is de bedoeling dat Rijk, provincie, gemeente en waterschap aan maatschappelijke opgaven gaan samenwerken als één overheid. Bovendien moeten zij dit vroegtijdig samen doen met experts, belanghebbenden en ervaringsdeskundigen. Dit betekent een andere manier van werken. Niet vóór bewoners maar in samenwerking mét bewoners. Maar hoe doe je dat eigenlijk, samenwerken als één overheid en mét bewoners?

In StraatNL zijn we op zoek gegaan naar het antwoord op deze vragen. In Tilburg en Venlo hebben we al experimenterend verkend hoe je als overheid en bewoners samen invulling kunt geven aan de Omgevingswet. Veel aspecten van de leefomgeving komen samen in de straat waar we wonen en leven. Deze is bovendien deels van de overheid én deels van bewoners. Daarom gingen we in de straat aan de slag, met een gezamenlijke maatschappelijke uitdaging: het voorbereiden van die straat op extreem weer.

StraatNL is een project van IDOLS*, een landelijk programma dat creatieve en culturele partijen wil betrekken bij het aanpakken van

maatschappelijke vraagstukken. Daarom wilden we in dit project ook ontdekken wat de inzet van creatieven kan betekenen voor het samenspel tussen overheid en bewoners. Ons team bestond dan uit medewerkers van het Rijk, de provincie Noord-Brabant, gemeente Tilburg en Venlo, kunstenaars en sociale veranderaars. Samen zijn we met bewoners gaan nadenken over het verbeteren van hún straat.

Steeds wisselende omstandigheden vormden samen een ware uitdaging. Maar steeds bewoog het team flexibel mee. De waardevolle inzichten die we hebben opgedaan delen we graag in deze publicatie, met iedereen die geïnteresseerd is in het nieuwe samenspel tussen overheid en samenleving.

Wij hopen dat onze bevindingen en tips je inspireren en dat je onze geleerde lessen kunt toepassen in jouw praktijk.

Bas, Egon, Eline, Eefje, Eric, Floor, Frank, Hanna Lára, Ingrid, Isabelle, Jelle, Karla, Marieke, Marjolein, Petra, Ruud, Sanne, Saskia, Sophie, Tijs en Thijs

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	2
2	Inhoudsopgave	3
3	Het project StraatNL	4-5
4	Het team van StraatNL	6-9
5	StraatNL in de Veestraat in Tilburg	10-11
6	StraatNL in Belfeld in Venlo	12-13
7	Samenwerken met bewoners	14
	De belangrijkste lessen en tips	15-25
	Vragen voor de toekomst	26-27
8	Samenwerken als één overheid	28
	De belangrijkste lessen en tips	29-35
	Vragen voor de toekomst	36-37
9	Samenwerken met creatieven	38
	De belangrijkste lessen en tips	39-45
	Vragen voor de toekomst	46-47
10	Nawoord	48-49
11	Colofon	50-51
12	Bijlagen	52-57

Het project StraatNL

Samenwerken in de geest van de Omgevingswet

De Omgevingswet komt eraan en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Tilburg en Venlo vragen zich af: hoe kunnen we ons samen met bewoners voorbereiden op extreem weer? Hoe kunnen Rijk, provincie en gemeente samenwerken als één overheid? Wat houdt écht samenwerken in? En hoe kunnen overheid en bewoners elkaar versterken en samen tot nieuwe oplossingen komen? In het project StraatNL gingen we die uitdaging aan, samen met kunstenaars Marieke Vromans en Tijs Rooijackers en de bewoners van de Veestraat in Tilburg en van Belfeld, gemeente Venlo. Zet en Buro Bergh begeleidden de samenwerking.

In onze straten moet het gaan gebeuren

We hebben de laatste jaren allemaal gemerkt dat we steeds vaker te maken hebben met extreem weer. Dat kunnen zowel periodes zijn waarin het heel droog en heel warm is als periodes met hevige regenval. Daar moeten we wat mee in onze woonomgeving. Zeker als dat een 'versteende' straat is, met weinig groen. De Nederlandse straten en tuinen kunnen veel groener en koeler. Er zijn natuurlijk al projecten en subsidies om bijvoorbeeld geveltuinen,

regentonnen en groene daken aan te leggen, maar daarmee wordt slechts een deel van de bewoners bereikt. Wat kunnen we nog meer doen en wát is nodig om ook de rest van de bewoners in beweging te krijgen en te betrekken bij hun straat van morgen? Dat gaat niet alleen om het voorbereiden op extreem weer. Ook andere maatschappelijke opgaven moeten op straatniveau worden opgepakt. Hoe komen bewoners in de toekomst aan duurzame energie? Hoe kunnen we samen de woonomgeving veiliger en gezonder maken?

Wat we met StraatNL willen bereiken

Samenwerken aan maatschappelijke opgaven, samenwerken als één overheid, met creatieven en mét bewoners vraagt om 'anders werken'. Maar wat houdt dat in? Hoe kan je elkaar versterken? Waar zien we kansen en waar belemmeringen of verbeterpunten? In StraatNL hebben we dat allemaal experimenterend verkend. Onze ervaringen en inzichten hebben we in deze publicatie verzameld en gebundeld. Zo creëren we kennis en inspiratie voor toekomstige vraagstukken rondom klimaatadaptatie en voor 'het nieuwe samenspel' tussen overheid en samenleving.

Het team van StraatNL

Hanna Lára Pálsdóttir
Programmaleider Innovatieprogramma
Nederland van Morgen
*Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties*

Mayke Hoogbergen
Programmacoördinator Directie
ruimtelijke ordening
*Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties*

Karla Niggebrugge
Beleidsmedewerker Water
Provincie Noord-Brabant

Thijs Witjes
Creatief Verbinder,
landschapontwerper
Provincie Noord-Brabant

Petra Mackowiak
Beleidsmedewerker Water
Gemeente Tilburg

Eric van Ree
Procesregisseur Ruimtelijke Uitvoering
Gemeente Tilburg

Consortium van probleemeigenaren

Frank Martens
Projectleider Gemeente Tilburg
Afdeling Programma-, Project- &
Interimmanagement
Gemeente Tilburg

Ingrid ten Dam
Communicatieadviseur Duurzame stad
Gemeente Tilburg

Bas van den Akker
Strategisch adviseur Duurzaamheid/
Circulariteit
Gemeente Venlo

Isabelle de Warrimont
Beleidsadviseur - Team Wonen
en Leven
Gemeente Venlo

Ruud van Weert
Team Realisatie en Beheer Openbare
Ruimte
Gemeente Venlo

Het team van StraatNL

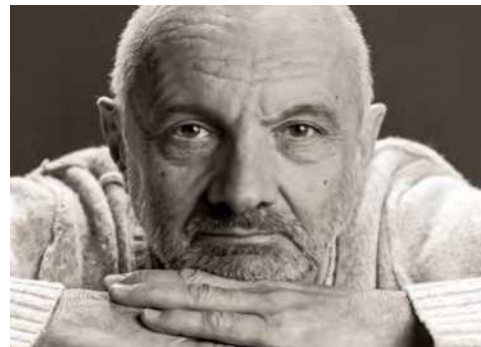
Marieke Vromans
Beeldend kunstenaar &
stedelijke acupuncturist
*Voor StraatNL verbonden aan
gemeente Venlo*

Tijs Rooijackers
Beeldend kunstenaar
*Voor StraatNL verbonden aan
gemeente Tilburg*

Saskia van de Wiel
Curator Kunst en samenleving
Museum van Bommel Van Dam

Egon Notermans
Fotografie Venlo
Zebra Fotostudio's

Marjolein Tap
Fotografie Tilburg
StudioMT

Jelle Kolkman
Filmmaker
Velcromedia

Consortium van creatieve partijen

Sanne Kistemaker
Coach StraatNL
Muzus Service Design

Floor van den Bergh
Adviseur klimaatadaptatie en stedelijk
ontwerper
Buro Bergh

Eefje Ernst
Social designer, projectleider en
penvoerder StraatNL
Zet

Sophie Lauwers
Procesbegeleider en politicoloog
Zet

Eline van der Meer
Projectmedewerker,
conceptontwikkelaar
Zet

StraatNL in de Veestraat in Tilburg

De Veestraat ligt in een echte volksbuurt en heeft in Tilburg een beruchte klank. Een volkse straat met eigen regels.

Iemand die zich aanpast wordt met open armen ontvangen. Wie de politie belt als de muziek te hard staat, kan beter verhuizen. Het is een straat met meerdere gezichten: volks, behulpzaam, gastvrij, recht voor zijn raap, rauw, wetteloos, een vrijstaat met duistere praktijken. Ook als het gaat om klimaat is de straat kwetsbaar. De straat is namelijk van gevel tot gevel vrijwel helemaal versteend. Dat levert problemen op bij extreme hitte, buien en droogte. Het is dus heel interessant om hier met StraatNL aan de slag te gaan. Voor klimaatadaptieve maatregelen is in eerste instantie geen budget vrijgemaakt. Wel gaat de gemeente hier de verhardingen, verlichtingsarmaturen en de rioolhuisaansluitingen vervangen. Dat biedt kansen.

Eerst het ijs breken

Bij de start ligt er een schetsontwerp voor de straat klaar. Beeldend kunstenaar Tijs Rooijackers sluit aan bij het projectteam van de gemeente en een extern ontwerp bureau. Er is nog geen contact geweest met bewoners. Dáár gaat Tijs mee aan de slag. Hij begint met het absorberen en ervaren van de straat. De Veestraat kent een gevarieerde mix van bewoners: jong, oud, Nederlandse achtergrond, migratieachter-

grond, huurders en kopers. Tijs gaat op zoek naar de sleutelfiguren in de straat en zoekt haakjes om een eerste gesprek te beginnen. Best spannend in deze straat... Tijs weet het ijs te breken door aan te bellen bij mensen die al een bloembak voor het huis hebben staan. Ook gaat hij 'beppen' met een aantal dames in het buurthuis. Langzaam krijgt Tijs contact met de bewoners en neemt hij hen mee in de wereld van vergroenen en het afkoppelen van regenpijpen.

Contact houden in tijden van corona

Dan wordt Nederland stilgezet door Covid-19. Per direct worden alle bijeenkomsten afgelast. De prille contacten in de straat komen niet tot wasdom. En nu? Juist nu lijkt de beleving van de straat belangrijker dan ooit. Bewoners fysiek benaderen gaat niet meer zoals vooraf bedacht. Om toch het contact met bewoners te behouden maakt Tijs samen met Morgenmakers 'De Veestraatkrant'. Deze bezorgen we huis-aan-huis met een pakketje zaadjes om zelf groenten, kruiden en bloemen te planten. Zo hopen we bewoners te inspireren om in de tuin al kleinschalige maatregelen te nemen. Het projectteam van de gemeente en het ontwerp bureau vinden het een goed communicatiemiddel en gebruiken de krant in het verdere vervolg van het project om de bewoners te informeren. Wel zien we dat een krantje het echte contact met bewoners niet kan vervangen.

Hemelwateropslagplantenbank

Ondertussen wil Tijs nu echt wel 'iets gaan maken'. Zijn handen jeuken. Hij besluit een Hemelwateropslagplantenbank te bouwen waar bewoners (op 1,5 meter afstand!) met elkaar kunnen zitten. Deze bank vangt hemelwater op en heeft daardoor in droge tijden een reservoir gevuld met water waarmee de planten bewaterd worden. De bank, als middel om het gesprek over je eigen leefomgeving te beginnen, staat inmiddels in de Veestraat. Hier kan iedereen in gesprek gaan over de straat, bewonerswensen en misschien ook wel het vergroenen en slimmer verwerken van regenwater.

Bekijk De Veestraatkrant:

Nr. 1 april 2020

Nr. 2 juni 2020

“Wat vindt u ervan om deze straat nog meer te vergroenen?”

StraatNL in Belfeld in gemeente Venlo

Gemeentemedewerkers Isabelle de Warrimont en Bas van den Akker hebben een droom: samen met bewoners een 'groene straat' realiseren. Dat is een straat met meer groen, die beter kan omgaan met hitte, droogte en extreme regenbuien, maar een groene straat is in hun optiek ook energiezuinig en biodivers én een straat waar spullen worden gerepareerd of hergebruikt. Een straat van de toekomst dus. Belfeld heeft actieve bewoners. Zij beschreven en visualiseerden eerder al in ambitieboeken welke wensen zij hebben voor hun dorp. De Prins Frederikstraat, Montfortstraat en Bolenbergweg kennen wateroverlast na hevige buien. Een mooie kans om hier te beginnen. We bespreken met de dorpsraad hoe we de bewoners van deze straten het beste kunnen benaderen.

Inspelen op veranderende omstandigheden

Beeldend kunstenaar Marieke Vromans gaat met een vrolijke kar met bloembollen langs de deuren om de mensen uit te nodigen voor de bewonersbijeenkomst. De bedoeling was eigenlijk om bloemen uit te delen, maar door Valentijnsdag waren deze plotseling razend duur geworden. Ook kon Marieke door storm Ciara niet de straat op. Gelukkig ging een dag voor de bijeenkomst de storm weer liggen en kon zij bij bewoners langs de deur. Dit laat al zien hoe belangrijk het is om flexibel te zijn en je aan

te passen aan veranderende omstandigheden. Later blijkt dit nog maar het begin te zijn...

Tijdens de bijeenkomst vertelt Isabelle de bewoners dat er vanuit de gemeente geen plan is. Dat plan willen we samen met de bewoners en Dorpsraad Belfeld maken én uitvoeren in de straat waar de meeste kansen liggen en waar de betrokkenheid van bewoners het grootst is. De opkomst is goed en er wordt enthousiast gereageerd op het idee van de groene straat.

Contact houden in tijden van corona

Marieke is inmiddels druk bezig met brainstormen en een nieuwe bijeenkomst plannen als Covid-19 alles stilzet. Wat nu? Om toch in contact te blijven met de bewoners verspreidden we 'De Groene Straatkrant' om de analyse van wensen en kansen uit de straat te delen en bewoners te inspireren met voorbeelden van groene carports. Toch blijkt het van ontzettend grote waarde om écht in gesprek te gaan over de groene straat om samen verder te komen. De kranten kunnen dit niet vervangen. De richtlijnen van het RIVM en de gemeente laten het niet toe om fysieke bijeenkomsten te organiseren. Dit is volgens de bewoners en het team wel wenselijk voor het proces. Het project komt in de pauzestand tot na de zomer van 2020.

De gemeente en Marieke hebben afgesproken om met elkaar verder te gaan als de situatie het weer toelaat om échte gesprekken met elkaar te mogen voeren. Wordt vervolgd...

Bekijk De Groene Straatkrant:

Nr. 1 april 2020

Nr. 2 mei 2020

Nr. 3 juli 2020

“Samen met bewoners een ‘groene straat’ realiseren, een straat van de toekomst.”

Samenwerken met bewoners

BEKIJK DE VIDEO.

Samen met bewoners en de overheid onderzoeken we hoe we ons kunnen voorbereiden op extreem weer in die ene straat. Immers, de straat is deels publiek eigendom en deels van de mensen die er leven en wonen. Zij zijn de expert. Maar hoe kom je in contact met bewoners en hoe betrek je ze bij het veranderende klimaat? Wat is nodig om hen in beweging te krijgen, als een klimaatbestendige leefomgeving niet direct prioriteit heeft? Met deze vragen zijn we aan de slag gegaan in de Veestraat en in Belfeld. We stimuleren bewoners om op andere manieren na te denken over hun straat. Leer van onze inzichten over samenwerken met bewoners.

LAAT BEWONERS ÉCHT MEEDENKEN, VANAF HET BEGIN

In Belfeld organiseerde de gemeente samen met kunstenares Marieke een kennismakingsavond. Hier konden bewoners nu eens niet reageren op bestaande plannen, maar werden zij uitgenodigd om samen en zonder plan te werken aan hun straat van de toekomst. Dat was voor beide partijen even wennen, een gemeente die zegt: “Wij weten het ook nog niet, maar we willen het samen met jullie uitvinden.” Toch bood juist *dé* houding veel openheid voor een gesprek.

In Tilburg was bij de start van StraatNL al een voorlopig ontwerp voor de straat gemaakt. De intentie was wel dat bewoners nog inbreng zouden hebben, maar dat blijkt achteraf eigenlijk te laat om een ontwerp *écht* samen met bewoners aan te pakken.

“Maak op een verrassende manier contact! De kar zag er vrolijk uit én maakte nieuwsgierig.”
Marieke Vromans, kunstenares

VERRAS DE BEWONERS!

In Belfeld liep kunstenares Marieke langs de deuren met bloembollen om bewoners uit te nodigen. En bij de eerste bewonersbijeenkomst kregen bewoners een appelboom cadeau. Een goed gebruik in de gemeente Venlo bij projecten over duurzaamheid en klimaat. In Tilburg gaf Tijs bewoners een pakketje met zaadjes waarmee zij planten en kruiden in hun tuin konden zaaien. Het geven van zulke presentjes is een vriendelijk gebaar én een stimulans om in je eigen tuin meteen met vergroening aan de slag te gaan. Twee vliegen in één klap!

“Over hun plantenbak bij de voordeur willen bewoners echt wel wat vertellen.”
Tijs Rooijackers, kunstenaar

ZOEK NAAR EEN PERSOONLIJKE AANLEIDING VOOR EEN GESPREK

Als je bewoners echt wilt betrekken, moet je ook echt nieuwsgierig zijn naar wat zij ervaren in hun straat. Dan helpt het als je, om te beginnen, een open gesprek aangaat, wat voor medewerkers van gemeenten vaak niet gebruikelijk is.

Tijs ging op zoek naar een persoonlijk aanleiding om aan te bellen. Die vond hij in plantenbakken in de versteende Veestraat. Dáár begon hij het gesprek over. Zo kwam hij er bijvoorbeeld achter dat bewoners helemaal niet tegen geveltuintjes waren. Die hadden ze zelfs al ooit aangelegd, maar weer dichtgemaakt omdat ze steeds werden vernield. Vraag naar hún wensen en laat bewoners meedenken over nieuwe oplossingen!

“Ik loop als een spons door de straat en absorbeer wat er leeft en speelt.”

Tijs Rooijackers, kunstenaar

PROEF DE SFEER IN DE STRAAT

Blijf niet achter je bureau zitten.
Ga regelmatig - en op verschillende tijden - naar de betreffende straat en loop gewoon eens rond. Neem de tijd en kijk goed wat je ziet. Wat voor huizen staan er? Zijn er speeltuinen en hoe worden die gebruikt? Lopen er mensen rond of is het stil? Voel je je veilig? Groeten mensen jou en elkaar? Wat valt je verder zoal op?

Zo krijg je gevoel bij de straat.

HOUD REKENING MET DE LEEFWERELD VAN BEWONERS

Vaak komt je projectplanning niet overeen met de dagelijkse realiteit. Pas deze waar mogelijk aan op de actuele beleving en het dagelijks leven van bewoners. Op een regenachtige herfstdag tref je weinig mensen aan op straat; niet handig als je contact wilt maken. En als je in de winter over hittestress begint, komt de urgentie echt minder goed over.

Als je iedereen wilt bereiken, ga dan vooral ook buiten kantoor tijden aan de slag met bewoners.

“Bewoners beseffen het belang van klimaatbestendige veranderingen omdat ze zelf overlast ondervinden.”

Marieke Vromans, kunstenares

Bewoners weten als geen ander wat er speelt in hun straat. Oók op het gebied van klimaat. Zij weten op welke plekken overlast ontstaat bij hevige buien en waar zij zomerse hitte en droogte het hevigst ervaren. Gebruik deze kennis en bedenk samen oplossingen voor de straat én voor de tuinen van bewoners.

Marieke heeft de bewoners gevraagd om hun eigen huis te tekenen op een grote luchtfoto. Welke elementen in de straat moeten echt blijven? Wat moet juist veranderen? Zo was iedere bewoner direct betrokken en leerde Marieke de knelpunten en mooie plekjes van de straat kennen.

BENADER BEWONERS ALS DE EXPERTS VAN HUN STRAAT

MAAK CONTACT MET SLEUTELFIGUREN IN DE STRAAT

Tijs leerde via gesprekken bij de plantenbakken andere bewoners kennen die hij ook ‘zéker moest spreken’ zoals ‘Ducati Sjaak’ en buurtmoeder Nel.

Door contact te maken met sleutelfiguren kom je makkelijker met anderen in gesprek. Zo leer je snel meer mensen kennen en bereik je wellicht ook bewoners die normaal gesproken niet naar een bijeenkomst komen.

“Ik ben een avond gaan beppen met een paar buurvrouwen uit de straat in het dorpshuis. Zo leer je vanzelf de straat beter kennen.”

Tijs Rooijackers, kunstenaar

Tijs deelde in de Veestraat pakketjes uit met doe-het-zelf- ideeën en uitdagingen voor volwassenen én kinderen. Zo leren kinderen spelenderwijs naar hun omgeving kijken en zelf aan de slag te gaan om hun eigen tuin gezelliger, gezonder, fijner en groener te maken. Ze hebben daar heel eigen ideeën over, denken fris en onbevangen.

Het enthousiasme van kinderen werkt aanstekelijk, waardoor ze vaak ook hun ouders er bij weten te betrekken.

GEBRUIK HET ENTHOUSIASME VAN KINDEREN IN DE STRAAT

HOUD CONTACT ALS ALLES EVEN ANDERS LOOPT

Om écht samen te kunnen werken aan de straat is het essentieel om een band op te bouwen met bewoners. Door Covid-19 werd dat lastiger; we konden bewoners niet meer fysiek ontmoeten. Het eerste contact was nét gelegd, dus dat wilden we wel warm houden. Tijs en Marieke bedachten hiervoor De Veestraatkrant en De Groene Straatkrant, met de eerste ideeën van hen en van de bewoners zelf. Zo zien bewoners dat er echt iets met hun inbreng gebeurt. Met het doe-het-zelf-pakket van Tijs konden bewoners en hun kinderen alvast zelf in de tuin aan de slag. Van elke krant verschenen twee of drie edities. Zo hebben we zelfs een aantal nieuwe bewoners enthousiast gemaakt om mee te doen. De gemeente Tilburg gaat de Veestraatkrant als communicatiemiddel doorzetten.

“Juist nu is de beleving van de straat heel actueel.”

Marieke Vromans, kunstenares

De kranten die we in Tilburg en Belfeld hebben ingezet om contact te houden met bewoners zijn zeker van waarde geweest. Maar om samen écht verder te komen en door te pakken, moet je ook fysiek kunnen uitwisselen met elkaar. In Belfeld hebben de gemeente en kunstenares Marieke daarom besloten om het samenwerken aan de straat uit te stellen tot dit weer mogelijk is. StraatNL is afgerond maar De Groene Straat gaat op een later moment verder. In Tilburg worstelde kunstenaar Tijs ook met het gebrek aan persoonlijk contact met de bewoners die hij nét had leren kennen. Hij heeft alle onderwerpen; water, groen én de behoefte aan sociaal contact, samengebracht in de Hemelwateropslagplantenbank. Deze staat nu bij buurtmoeder Nel voor de deur en daar kan je op 1,5 meter even bijkletsen.

PERSOONLIJK CONTACT BLIJFT ESSENTIEEL

*“Waar droomt u van
voor uw straat?”*

Vragen voor de toekomst

Over samenwerken met bewoners

Zonder plan aan de straat gaan samenwerken, op een verrassende manier contact maken en ruimte nemen om sfeer te proeven in de straat. Wanneer je dit allemaal wilt doen, vergt dat een ander soort briefing aan de projectleider. Deze moet ook ruimte krijgen om te sturen op processtappen en voortgang en minder op harde KPI's, resultaten, geld en deadlines.

Hoe moet de briefing aan de projectleider eruitzien als diegene integraal aan de opgaven in de straat wil werken samen met de bewoners?

Moet iedere projectleider op deze manier kunnen werken of moet je dat overlaten aan degenen die daar de waarde van zien en plezier in hebben?

In elke straat in Nederland op deze intensieve manier aan de slag gaan is niet realistisch. Maar wat dan wel?

Zou je kunnen of moeten selecteren waar je intensiever aan de slag gaat en waar minder?

Kunnen we het gros van de straten voorzien van een doe-het-zelf-pakket, om onze aandacht te richten op de straten en wijken die dat wellicht meer nodig hebben?

Het plaatsen van de Hemelwateropslagplantenbank bracht in dat deel van de Veestraat een levendig gesprek op gang: enthousiasme over de bank en tegelijk ook zorgen over de aankomende plannen van de gemeente. Dat is een goed begin. Maar dan?

Wat betekent de bank voor het klimaatbewustzijn van bewoners: gaat het gesprek ook over het veranderend klimaat en de noodzaak je leefomgeving daar op aan te passen?

Wat betekent de bank voor de betrokkenheid van bewoners bij de renovatie: gaan ze anders aankijken tegen vergroening van de Veestraat en er misschien ook zelf naar vragen?

Wat doet de gemeente met de zorgen die bewoners uitspreken over haar plannen?

In Belfeld is het samenwerken met bewoners nog even uitgesteld tot na de zomer van 2020.

Hoe kom je met bewoners van De Groene Straat, ondanks de coronasituatie waarin we afstand houden van elkaar, tóch tot een gedeeld initiatief waar bewoners zich verbonden mee voelen?

Samenwerken als één overheid

BEKIJK DE VIDEO.

Het Rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap moeten aan maatschappelijke opgaven gaan samenwerken als één overheid. Dat geldt ook voor klimaatadaptatie. Maar wat is dan samenwerken als één overheid? Dat gaat onder andere over samenwerken op alle niveaus, maar dit is nog geen gesneden koek. Overheden hebben elk te maken met andere taken, belangen en werkwijzen en spreken een verschillende taal. We kunnen én moeten dan ook nog veel (van elkaar) leren. Laat je inspireren door de inzichten van StraatNL.

ZORG VOOR EEN
DUIDELIJK
PROCES, MAAR
MÉT RUIMTE

Maak een heldere routekaart.
Met een duidelijke start, een einddatum en
tussentijdse mijlpalen. Laat in die route wel
ruimte voor vrije invulling op inhoud en om te
experimenteren en te reageren op onvoorziene
omstandigheden. Zoek hierin samen naar een
passende vorm.

***“Van te voren willen weten waar
je naartoe werkt en op welke
manier, grip houden en risico’s
indammen zit vaak diep
gebakken in de manier waarop
overheden werken.”***

Sanne Kistemaker, Muzus Service Design

Klik hier voor een interview met Karla Niggebrugge van de provincie Noord-Brabant over ambtenaren met lef.

JE MOET WEL HET LEF HEBBEN OM MEE TE EXPERIMENTEREN

Wij wilden met StraatNL snel aan de slag. Hoewel meerdere gemeenten aangaven dat de thema's van StraatNL precies aansluiten op wat nu relevant is, konden ze zo vlug geen beslissing nemen. Soms moesten ze intern nog afstemmen met diverse afdelingen en functionarissen. Soms wilden ze eerst de uitkomsten van andere projecten of onderzoeken afwachten. Stiekem denken we dat veel gemeenten ook koudwatervrees hebben voor de manier van werken die we voorstellen: 'zomaar' in een straat aan de slag, om samen met kunstenaars te experimenteren wat wel en niet werkt. Zonder vooraf te weten waar je op uitkomt. En dán nog twee andere overheden die meekijken. Dat vraagt wel het nodige lef!

BEN CREATIEF IN HET COMBINEREN VAN OPGAVEN

Wanneer in een straat groot onderhoud wordt uitgevoerd, biedt dit een uitgelezen kans om ook andere onderwerpen zoals klimaatadaptatie, spelen en ontmoeten mee te nemen. Dat gebeurt niet vanzelf, omdat beleidsdoelen en budgetten vaak per beleidsveld zijn vastgelegd. Over die grenzen werken kán wel, maar dat kost regelwerk, afstemming en creativiteit.

Door te beginnen bij "Wat heeft deze straat nodig?" of "Wat zorgt dat bewoners zich hier (nog) prettiger voelen?" werk je aan een betere straat in plaats van aan de smallere opgave van bijvoorbeeld een rioolvervanging. Door ook budget in te ruimen voor die 'sociale plus', creëer je de ruimte om te denken en werken in het belang van de bewoners.

"Het zou goed zijn om synergie te maken in de financieringsstromen richting en binnen provincies en gemeenten."
Hanna Lára Pálsdóttir, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

“Wij hebben hiervoor een procesbegeleider gezocht in plaats van een projectleider.”

Isabelle de Warrimont, gemeente Venlo

**DEZE MANIER VAN
SAMENWERKEN
VRAAGT
SPECIFIEKE
VAARDIGHEDEN
VAN AMBTENAREN**

Als je ontwerpend en vanuit de behoefte van de straat gaat werken, zijn zowel aanpak als uitkomst vooraf niet klip en klaar. Dat vraagt dus professionals met inlevingsvermogen, die goed zijn in procesbegeleiding, luisteren en kunnen omgaan met onzekerheid. En die vervolgens de behoefte uit de straat slim kunnen vertalen naar de interne organisatie en politieke agenda.

**KIJK MEER
IN ELKAARS
KEUKEN**

De gemeente staat het dichtst bij de straat. Klimaatadaptatie wordt dáár voelbaar voor bewoners, in de eigen leefomgeving. Het Rijk en de provincie fungeren op dit thema meer op afstand. Het was dus zoeken naar hun rol in dit straatexperiment. Om als één overheid samen te werken, moet je elkaar goed leren kennen. Zo worden onderlinge barrières zichtbaar en weet je wat je aan elkaar hebt én van elkaar kunt vragen. Als overheden meer in elkaars keuken kijken, zien ze waar en hoe ze elkaar kunnen aanvullen om van grotere meerwaarde te zijn voor de bewoner in de straat. Zo kan een rijksambtenaar die in contact staat met een projectleider van de gemeente bijvoorbeeld zorgen dat beleid beter aansluit bij de uitvoering.

“Nu ik weet hoe de uitvoer bij een gemeente is geregeld, wil ik naast beleidsmedewerkers ook projectleiders beter betrekken bij het ontwikkelen van een programma of regeling.”

Karla Niggebrugge, provincie Noord-Brabant

“Ik gun ons de tijd zodat we elkaar beter leren kennen.”

Hanna Lára Pálsdóttir, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

NEEM DE TIJD EN CREËER EEN ‘WIJ’-GEVOEL

Leren samenwerken als één overheid gaat misschien niet zo snel als we willen.

Als je langer met elkaar samenwerkt ga je elkaar meer vertrouwen en weet je wat je van elkaar mag verwachten. Investeer daarin! Neem de tijd om elkaar te leren kennen. Organiseer gedurende het samenwerkingsproces ontmoetingen met beleidsmakers, ondernemers, bewoners, kenniswerkers en dwarsdenkers om voeling te houden met elkaar. Uiteindelijk leidt dat tot duurzamere oplossingen en gedeeld eigenaarschap voor onze leefomgeving.

Vragen voor de toekomst

Over samenwerken als één overheid

De gemeente is de overheid die het dichtst bij de straat staat. Voor de gemeente als ‘veelkoppig monster’ is het al een uitdaging om als één overheid te werk te gaan. Vervolgens ook nog samenwerken met de provincie en het Rijk is nog nauwelijks aan de orde. De gemeente is gewend om invulling te geven aan het beleid dat Rijk en provincie bepalen. Maar het Rijk en de provincie willen op hun beurt graag weten hoe beleid beter kan aansluiten bij de uitvoering. Enkele vragen om daarover met elkaar in gesprek te gaan:

- **Wat hebben we als overheden van elkaar nodig om écht samenwerken mogelijk te maken en hoe laten we dat weten aan elkaar?**
- **Kunnen we samen ‘soft space’ creëren: een ruimte waar we vrij kunnen praten, experimenteren en elkaar bevragen?**
- **Hoe kunnen we professionaliseren in ‘anders werken’: snappen wat het is en weten hoe we dat moeten doen?**
- **Wat is ervoor nodig om de grote transities echt integraal in de straat op te pakken, zodat de menselijke maat herkenbaar blijft?**

● **Hoe kunnen provincie, waterschappen en Rijk de gemeente helpen bij die integrale aanpak?**

Het vergt tijd om elkaar goed te leren kennen. Zeker wanneer teamleden allemaal in verschillende overheids-organisaties werkzaam zijn. Het is nodig en de moeite waard om hierin te investeren.

● **Hoe houden we de contacten warm, nadat we elkaar in een project hebben leren kennen?**

● **Hoe zorg je dat je op de lange termijn, over meerdere jaren, kan blijven samenwerken zodat de investering aan het begin de moeite waard is?**

Samenwerken met creatieven

BEKIJK DE VIDEO.

IDOLS* en daarmee ook StraatNL is ontwikkeld om maatschappelijke uitdagingen en haar probleemeigenaren op een effectieve manier te verbinden met de creatieve en culturele industrie. In dit project werken we samen met creatieven om tot vernieuwende oplossingen te komen. Waarin komt die meerwaarde van creatieven naar voren en wat kun je van hun aanpak leren? Hoe kan je elkaar versterken? We laten graag onze bevindingen zien!

KUNSTENAARS
VOEGEN TOE
WAT DE
OVERHEID
VAAK MIST

Kunstenaars kijken vanuit andere invalshoeken dan de 'normale' invalshoeken, los van de patronen en kaders van overheidsorganisaties.

Hun aanpak is verfrissend en brengt een persoonlijke en mensgerichte kant in die de overheid vaak mist, maar die wél nodig is om goed contact te leggen en te onderhouden met bewoners.

“Ik begin met luisteren, voelen en het ervaren van de straat.”

Tijs Rooijackers, kunstenaar

In contact met bewoners hoeft de kunstenaar niks op te lossen of uit te leggen en kan daardoor zonder oordeel luisteren, zien en voelen. In contact met de gemeente heeft de kunstenaar geen persoonlijk belang maar kan wel de belangen en wensen van bewoners signaleren en benoemen.

KUNSTENAARS ZIJN VAN ALLES EN NIEMAND EN IN DIE ZIN 'ZONDER BELANG'

JUIST IN ONVOORZIENE SITUATIES ZIJN CREATIEVEN VAN MEERWAARDE

**“Mijn kracht zit in het
omdenken en omgaan met
onzekerheid en onduidelijkheid.”**
Marieke Vromns, kunstenares

Kunstenaars komen met creatieve oplossingen. Bij een onvoorziene situatie of onverwachte wending kunnen creatieven het voortouw nemen in het ontwikkelen van een nieuwe of aangepaste aanlegroute en aanpak. Ga samen met probleemeigenaren op zoek naar alternatieven. Vertrouw er in een samenwerking met creatieven op dat zij kunnen omgaan met verandering en onzekerheid. Dit hebben we met de uitbraak van Covid-19 goed kunnen laten zien.

“In het begin had ik het gevoel dat ik mensen bij de gemeente met drukke agenda's niet zomaar kon storen.”

Tijs Rooijackers, kunstenaar

**ZORG VOOR
KORTE LIJNTJES
TUSSEN
CREATIEVEN EN
AMBTENAREN**

Zoals Karla Niggebrugge het in een interview met IDOLS* omschreef: “Samenwerken met ontwerpers en kunstenaars, nee, dat is binnen de overheid echt geen gesneden koek”. Je moet van beide kanten je weg vinden in elkaars wereld. Laagdrempelig contact én korte lijntjes helpen om vlot samen te werken. Stem dus met elkaar af hoe je contact legt, houdt en betrokken blijft. Zo hielden Eefje Ernst en Floor van den Bergh wekelijks contact met de kunstenaars. Ook kon iedereen uit het team inzichten en verwonderingen met elkaar delen via een WhatsApp-groep.

**LEER ELKAARS
WERELD KENNEN,
MAAR BEHOUD
JE EIGEN
KRACHT**

De kunstenaar moet net voldoende weten van wat er speelt bij de overheid, maar zeker niet te veel! Zo blijft er voldoende energie over om te experimenteren vanuit een eigen vrije rol en vanuit de ervaringen in en met de straat. Tegelijkertijd krijgt de kunstenaar voldoende context mee om de brug te slaan tussen inwoners en overheid. En om de link te leggen met het bredere maatschappelijke vraagstuk dat centraal staat.

“We moeten creatieven wel op hun kracht inzetten.”
Bas van den Akker, gemeente Venlo

Om ervaringen te delen kan beeldmateriaal van grote waarde zijn. Denk wel goed na hoe en wanneer je filmt en fotografeert.

Bewoners spraken zich duidelijk anders uit in aanwezigheid van een camera. Zeker voor het leggen van de eerste contacten, is het aan te raden om zonder camera de straat in te gaan. Dan krijg je écht de kern te pakken.

DENK GOED NA HOE EN WANNEER JE EEN CAMERA INZET

Vragen voor de toekomst

Over samenwerken met creatieven

Kunstenaars stellen zichzelf niet voor als ‘van de gemeente’. Daarmee maken zij zichzelf een neutrale partij. Dat blijkt van waarde voor contact en gesprek.

- ? Is dat iets om op de lange termijn vol te houden?
- ? Kunnen we het beeld dat mensen hebben van de overheid verbeteren door onze identiteit te verrijken met de kwaliteiten van ontwerpers?
- ? Hoe kun je jezelf bij het eerste contact wél voorstellen als vertegenwoordiger van de gemeente en zorgen het gesprek daardoor niet meteen stil valt?

Creatieven hebben iets te bieden wat in overheden vaak ontbreekt. Ze kunnen zonder vooropgezet plan als neutrale partij en met open blik aan het werk. Ze laten zich inspireren door wat er speelt in een straat en vertalen dat naar creatieve oplossingen. Dat zijn kwaliteiten die nodig zijn als de overheid écht anders wil gaan werken. Omdat deze eigenschappen voor creatieven vaak vanzelfsprekend voelen, zijn zij soms te bescheiden om hier een stevige plek voor op te eisen.

- ? Hoe zorgen we dat overheden de waarde van ontwerpkracht op waarde schatten?
- ? Hoe kunnen creatieven meer hun plek claimen in dit soort grote transities?
- ? Hoe kunnen overheden de inbreng van kunstenaars en ontwerpers echt belangrijk maken?
- ? Hoe zorgen we dat overheid en creatieven elkaar beter gaan begrijpen?
- ? Hoe kunnen we als overheid uit het experiment komen en samenwerken met creatieven meer gangbaar en vanzelfsprekend laten worden?

Nawoord

*“We mochten
op elkaar vertrouwen en
we kregen het vertrouwen”*

BEKIJK DE VIDEO.

Nawoord

Het proces en de opbrengst

Negen maanden lang samenwerken met elkaar. Het Rijk, de provincie, gemeenten, kunstenaars, fotografen, bewoners en sociale veranderaars. Wat hebben we bereikt? We hebben elkaar leren kennen. Een kijkje in de keuken van elkaars werkpraktijk. We zijn geïnspireerd door elkaar en tegelijkertijd hebben we ook nog veel vragen aan elkaar. Hoe kunnen we elkaar in de toekomst nog beter ondersteunen? Wat hebben we van elkaar nodig om écht samenwerken mogelijk te maken?

Het belang van écht luisteren en écht contact

De eerste stappen om met bewoners in gesprek te gaan zijn gezet. We hebben laten zien wat overheden daarin kunnen leren van de aanpak van een kunstenaar. Zoals éérst aansluiten bij de leefwereld van bewoners, goed luisteren naar hun ideeën en behoeften, voordat er plannen worden gemaakt. Door Covid-19 hebben wij onze plannen moeten aanpassen, waardoor we de échte gesprekken niet hebben kunnen doorzetten. De kunstenaars hebben zich hierdoor niet volledig kunnen laten zien. De bewoners hebben zich nog niet goed kunnen uitspreken over hun wensen voor hun straat. Wel hebben we gezien hoe belangrijk écht contact is om samen met elkaar en met bewoners aan de slag te gaan. Het is nodig om elkaar te zien en

te spreken, hier de tijd voor te nemen en echt naar elkaar te luisteren. Een open deur misschien, die door Covid-19 nóg verder is opengezet.

Een hecht en wendbaar team

We hebben gezien hoe wendbaar we als team zijn gebleken. Steeds werden we voor een nieuwe uitdaging gezet; steeds dacht iedereen mee hoe we op een andere manier verder konden gaan. Zo zijn we online projectbijeenkomsten gaan organiseren en op een andere manier filmpjes gaan maken. Uitproberen en soms ook gewoon erachter komen dat iets niet werkt. We mochten op elkaar vertrouwen en we kregen het vertrouwen. Ook dát is essentieel voor een goed samenspel.

De tijd was kort. We hebben niet alle antwoorden weten te vinden op de vraag hoe je als één overheid kunt samenwerken met bewoners aan een groene, klimaatadaptieve leefomgeving. Wel zijn we daarin zonder meer een stap verder gekomen.

Dat was natuurlijk nooit gelukt zonder de waardevolle inbreng en feedback van betrokken bewoners in Tilburg en Venlo. Waarvoor hartelijk dank!

Colofon

StraatNL is een IDOLS*-project

IDOLS* (Increasing Demand by Offering LearningS) is een programma van de Federatie Creatieve Industrie en wordt mogelijk gemaakt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. IDOLS* brengt probleem eigenaren, opdrachtnemers en coaches bij elkaar, om samen aan complexe, maatschappelijke vraagstukken te werken. We halen learnings op, professionaliseren opdrachtgeverschap en vergroten de taartpunt voor de creatieve en culturele sector.

Probleemeigenaren

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Provincie Noord-Brabant
Gemeente Tilburg
Gemeente Venlo

Opdrachtnemers

Zet
Buro Bergh
Marieke Vromans
Tijs Rooijakkers
Museum van Bommel van Dam

Coach

Sanne Kistemaker (Muzus Service Design)

Beeld, vormgeving en tekst

Fotografie Tilburg: StudioMT
Fotografie Venlo: Zebra Fotostudio's
Filmproductie: Velcromedia
Ontwerp en opmaak: In-Idee
Tekst: Floor van den Bergh, Eefje Ernst, Sophie Lauwers, Eline van der Meer en René Buuts (eindredactie)

Contactgegevens

Stichting Zet

Bezoekadres:

Statenlaan 4
5042 RX Tilburg

Postadres

Postbus 271
5000 AG Tilburg

(013) 5441440
info@wijzijnzet.nl
www.wijzijnzet.nl/projecten/straatnl

© StraatNL, juli 2020

De teksten, foto's en video's in deze uitgave mogen worden ingezet om het samenspel tussen overheid en inwoners te verbeteren. Bronvermelding wordt op prijs gesteld.

Bijlagen

Bijlagen

De Groene Straatkrant

DE GROENE STRAATKRANT

Nr. 1 | April 2020 | Venlo

BEWONERS AAN ZET

Hallo bewoner van de Montfortstraat, Bolenbergweg en Prins Frederikstraat,

Je hebt nu de eerste uitgave van 'de Groene Straatkrant' in je handen. Een eerste uitgave waar we trots op zijn! Deze krant biedt een mogelijkheid om in deze onzekere en bijzondere periode in contact met elkaar te blijven. Het coronavirus maakt het de komende periode helaas onmogelijk om fysiek met elkaar samen te komen. Uiteraard hebben wij onszelf de vraag gesteld of we nu wel door moeten gaan met het project 'de Groene Straat'. Want hoe kunnen we verder met een project waarbij we echt willen samenwerken in de straat wanneer we persoonlijk contact zo veel mogelijk moeten vermijden? Uitstellen dan maar? Dat lijkt in eerste instantie een logische keuze, maar nu we zo aan ons eigen huis en onze tuin gebonden zijn, is de beleving van de eigen straat belangrijker dan ooit. Daarnaast laat de coronacrisis ook heel duidelijk zien dat we samen sterk staan en veel meer kunnen dan ooit gedacht. Dus gaan we door! Met de nodige flexibiliteit zien wij kansen om alsnog samen tot het gewenste resultaat te komen. Deze krant is een eerste stap in deze nieuwe aanpak.

Lees je met ons mee?

In deze krant lees je meer over de Groene Straat en de eerste bijeenkomst die onlangs heeft plaatsgevonden met ruim 60 enthousiaste straatgenoten. Verder staat deze krant boordevol informatie en inspiratie voor je eigen tuin en straat.

Wij wensen je veel leesplezier en hoop dat deze krant een welkome afleiding biedt in deze tijd. Zorg goed voor elkaar en jezelf, blijf gezond!

Mede namens,

Isabelle de Warrimont en Bas van den Akker (Gemeente Venlo), Dorpsraad Belfeld, Climmy Roeffen, Roger Feller en Senna Heijnen (Kragten).

Marieke Vromans

WAT VOORAF GING

De eerste bijeenkomst voor de Groene Straat vond plaats op 13 februari in de Hamar. Een ontzettend grote opkomst liet zien hoe enthousiast jullie over dit thema zijn. De wens voor een Groene Straat leeft! Hoe deze vorm gaat krijgen ontdekken we samen. Onderstaand volgt een toelichting over hoe dit project in jullie straat terecht is gekomen.

OMGEVINGWET

Je hebt vast gehoord dat in 2021 de Omgevingswet van kracht gaat. Deze bundelt alle wetten voor de leefomgeving. Om dit in de praktijk uit te voeren stellen het Rijk, de provincies en de gemeenten ieder een omgevingsvisie op, ofwel een visie voor de lange termijn met betrekking tot alle terreinen van de leefomgeving.

Deze partijen gaan samenwerken aan maatschappelijke opgaven als één overheid. Vroegtijdig en samen met experts, belanghebbenden en ervaringsdeskundigen. Dit brengt een andere manier van werken. Niet vóór bewoners, maar mét bewoners en vanuit hun ervaring en beleving.

Wordt vervolgd op pagina 3

STAAT UW APPELBOOMPJE AL IN BLOESEM?

Tijdens de eerste Groene Straat bijeenkomst op 13 februari kreeg je een appelboomje van ons mee. Wij zijn erg benieuwd of het boomje een mooi plekje heeft gekregen. Stuur je jouw foto in? Misschien plaatsen we deze foto in de volgende krant!

De loterij met de kans op het winnen van 1 dag een elektrische leenauto heeft nog niet plaats gevonden, hiervan houden we je op de hoogte.

HELP JE ONS EEN HANDJE MEE?

We hopen dat jullie de eerste editie van deze krant leuk vonden. Wij zijn in ieder geval enthousiast om met jullie aan de slag te gaan. Naar aanleiding van de inhoud van de krant en met het oog op de Groene Straat willen wij willen graag een aantal vragen stellen. Zo kunnen we jullie in de toekomst beter en gerichter informeren en faciliteren. Wij hopen dat jullie met ons mee willen denken.

Wij komen op 28 april tussen 15:00 en 18:00 deze ingevulde pagina bij jullie ophalen. Uiteraard houden we gepaste afstand wanneer we bij jullie aanbellen. Wanneer jullie in een creatieve bui zijn mogen jullie er een mooi vliegtuigje van voooven. Na het aanbellen zetten wij een pas naar achter en dan mogen jullie je vliegtuigje testen! Niet thuis of geen creatieve bui? Dan mag je deze pagina ook op je deur plakken, dan nemen wij deze mee.

In welke straat woon je en op welk huisnummer?

Wat vind je positief aan je straat?

Wat kan er beter aan je straat, waar zie je kansen? En (hoe) denk je hier zelf aan bij te kunnen dragen?

Tijdens een bezoek aan uw straat is het opgevallen dat parkeerplaatsen veel ruimte van jullie straat innemen. Soms blokkeren ze zelfs padjes naar de voordeur. Daarnaast hebben opvallend veel woningen een ruime oprt. Wij vragen ons af of dit anders zou kunnen. Bij als kenner van de straat kan hier het beste antwoord op geven.

Hoe ervaar jij de parkeervoorziening in jullie straat?

Denk jij dat jullie straat parkeerplaatsen kan missen? En zo ja, hoeveel?

☐ Het aantal parkeerplaatsen is prima
☐ We kunnen wel een aantal parkeerplaatsen missen, namelijk:
☐ minder dan 5 ☐ meer dan 5

Er zijn vele mogelijkheden om regenwater af te koppelen. In deze krant staan al een aantal tips. Wij zijn benieuwd naar jullie ervaring en interesses.

Heb je interesse in het afkoppelen van je regenpijp?

☐ Ja ☐ Nee

Wil je hier graag advies in krijgen?

☐ Ja ☐ Nee

Jij en je buren hebben vast ook nog leuke ideeën, waar jullie samen over willen brainstormen. We beseffen dat het in deze periode lastig is om fysiek contact te hebben. Wij willen jullie daar dan ook graag in faciliteren. Zo kunnen jullie toch gezamenlijk als buren met een mooi idee voor jullie Groene Straat komen. Daarom willen we weten hoe jullie samen over willen nadenken. Deze gezamenlijke ideeën horen wij graag! Welke manier van communicatie met uw buren heeft hierbij jouw voorkeur? Je mag meerdere antwoorden kiezen.

☐ Een online bijeenkomst: Mijn e-mailadres is _____
☐ Een Whatsapp-groep voor de buurt: Mijn 06-nummer is _____
☐ Een website/online platform
☐ Via deze krant
☐ Anders, namelijk _____

Vond je de tips in de krant over wat je in je eigen tuin kan doen nuttig?

☐ Ja ☐ Nee

Vind je het een goed idee dat er gezamenlijke buurtdagen worden georganiseerd met verschillende thema's: bijvoorbeeld werken aan je tuin, deelmobiliteit en duurzame energie? Tijdens deze gezamenlijk buurtdag gaan we samen aan de slag met deze thema's in jullie tuinen en straat. Hierbij kunnen we jullie als groep faciliteren en kunnen er samen ideeën worden bedacht en materialen gedeeld. Zou je hieraan deelnemen?

☐ Ja, dat lijkt me wel leuk
☐ Nee, daar heb ik geen interesse in
☐ Misschien, dat weet ik nog niet

Wat vind je van deze krant? Alle tips, ideeën en reacties zijn welkom.

Opgesteld in opdracht van Gemeente Venlo
morgemevenlo@venlo.nl
Gedrukt op duurzaam papier door B-Medagroep

Met dank aan Bosch Slabbers en Buro Bergh voor de inspiratie die we haalden uit de Straatkrant. (www.destraad.nl)

DE GROENE STRAATKRANT

Nr. 2 | Mei 2020 | Venlo

BESTE BEWONERS

Zoals jullie wellicht al weten komen de Prins Frederikstraat, Montfortstraat en Bolenbergweg in aanmerking om de eerste *Groene Straat* van Belfeld (en heel Venlo) te worden. Bewoners gaan zelf aan de slag met een plan voor hun eigen straat. Misschien heb jij wel al een aantal leuke ideeën bedacht om je steentje bij te dragen? Om jullie te inspireren heb je nu de tweede editie van de *Groene Straatkrant* in je handen, boordevol tips!

EN DE EERSTE EDITIE VAN DE GROENE STRAATKRANT? Onlangs hebben wij de eerste editie van de *Groene Straatkrant* uitgebracht. Deze krant staat vol met tips en leuke artikelen om jullie te inspireren. Wij hebben het vermoeden dat deze 1e editie door een fout helaas niet bij iedereen bezorgd is. Toch willen we jullie deze leuke editie niet onthouden. Een digitale versie van de krant kan u vinden op www.morgeninvenlo.nl.

TIPS VOOR EEN KLIMAATADAPTIEVE TUIN Deze tweede editie staat weer boordevol tips over wat jij kan doen om je tuin meer klimaatadaptief te maken en tips om je huis meer energieneutraliteit te maken. Ook lees je hier inspirerende verhalen van buurtbewoners van een buurtbewoner uit jullie straat terug! Natuurlijk is dit niet alles, dus neem vooral de tijd om de krant rustig te lezen.

Meer informatie over de *Groene Straat*? Neem eens een kijkje op de website van www.morgeninvenlo.nl. Heb je na het lezen van de krant vragen of ideeën? Stuur dan een mail naar morgeninvenlo@venlo.nl.

Wij wensen jullie veel leesplezier!

Projectteam de Groene Straat

GEVOLGEN VAN KLIMAATVERANDERING

Dat het klimaat heviger aan het veranderen is, weten we allemaal. Wist je dat 97% van de klimaatwetenschappers stelt dat klimaatverandering het gevolg is van menselijke activiteiten?

Het smelten van de Noordpool en het stijgen van de zeespiegels wereldwijd zijn grote gevolgen. Maar voor veel mensen voelt dit nog onwerkelijk en ver weg. Maar ook in jouw buurt merk je de gevolgen van de klimaatverandering.

Zo steeg de temperatuur bijna 2 graden tussen 1907 en 2017. Dat merk je vast ook aan onze steeds hitere zomers en de hitte-eilanden die in stedelijke gebieden ontstaan. Denk bijvoorbeeld maar eens aan een grote parkeerplaats. De stijgende temperatuur brengt een grotere kans op hittegolven in ons land met zich mee. Deze zijn gevaarlijk voor ouderen en andere kwetsbare groepen en is zelfs de voornaamste oorzaak van vele slachtoffers door natuurrampen. Daarnaast zorgt deze hitte voor het uitsterven van veel planten en dieren. Alle soorten hebben invloed op elkaar. Wanneer sommige planten eerder gaan groeien, laten insecten zich eerder zien. Maar de vogel welke deze insecten nodig heeft om te overleven, blijft nog wel en loopt daardoor veel voedsel mis.

Ook zal je merken dat er steeds meer water op straat blijft staan. Dat komt doordat onze regenbuien steeds heviger worden. En tegelijkertijd neemt de kans op lange periodes van droogte toe. In Nederland regent het gemiddeld 8% van de tijd. In de winter meer dan in de zomer. De neerslag is sinds 1950 met circa 20% toegenomen. Het aantal regendagen is niet zozeer toegenomen, het gaat meer om de hevigheid van de buien.

Eigenlijk kunnen we concluderen dat de weersomstandigheden in Nederland steeds extremer worden. Wij kunnen met z'n allen een handje bijdragen om deze gevolgen te verkleinen. Bijvoorbeeld door het creëren van jullie *Groene Straat*!

OPHAALMIDDAG EN HOE NU VERDER?

In de eerste editie van de *Groene Straatkrant* hebben we om jouw mening gevraagd. Deze hebben we dinsdagmiddag 28 april opgehaald. Na weken van zon en droogte, werden we die middag enkele keren verrast met een flinke bui. Iets waar de tuintjes erg blij mee waren. We zijn met veel enthousiasme langs alle deuren gegaan. Er was een diversiteit aan reacties. Een deel had de krant met veel plezier gelezen, maar de vragen nog niet ingevuld (enkele hebben deze later nog gemaild, dank daarvoor). Weer anderen hadden hem wel ingevuld en gaven deze persoonlijk af. Een groep had de pagina handig op het raam geplakt. En er was ook een groep welke helaas niet thuis was.

De bewoners die we spraken waren enthousiast over de krant. "Een leuke manier om toch in contact te blijven" was de response. De straten kennen veel meedenkers, maar ook met een positief kritische blik. We kregen praktische tips waar we bij een eventuele uitvoering rekening mee moesten houden. Erg nuttig allemaal en het geeft ons ook energie om lekker aan de slag te gaan met jullie!

HOE VERDER

Door de *Groene Straatkranten* blijven we met elkaar in contact. Echter merken we dat het dialoog met elkaar aangaan van grote toegevoegde waarde is om te komen tot de *Groene Straat*. We hebben elkaar daarvoor hard nodig. Wij vinden het heel belangrijk om jullie en onze gezondheid voorop te stellen. Daarom volgen wij de richtlijnen van het RIVM en de richtlijnen van de Gemeente Venlo op. Deze laten het voorlopig helaas niet toe om fysieke bijeenkomsten te organiseren. Dit is volgens jullie én ons wel wenselijk voor het proces. Daarom beloven wij dat we er alles aan doen om, wanneer de regels dit toelaten, een fysieke en inspirerende bijeenkomst in de straat organiseren. We zitten al boordevol leuke ideeën! Dan kunnen jullie écht met elkaar in gesprek gaan. In de tussentijd willen we jullie motiveren om vooral niet stil te zitten en op creatieve manieren toch samen na te denken over jullie *Groene Straat*.

Wij zullen ook op diverse manieren contact met jullie blijven houden. Hoe? Laat je verrassen!

Opgesteld in opdracht van Gemeente Venlo morgeninvenlo@venlo.nl
Gedrukt op duurzaam papier door B-Medagroup

Met dank aan Bosch Slabbers en Buro Bergh voor de inspiratie die we haalden uit de StraatKrant. (www.destraat.nl)

DE GROENE STRAATKRANT

Nr. 3 | Juli 2020 | Venlo

AAN DE SLAG IN JE STRAAT

De uitstraling van een straat lijkt in de zomer ineens nog belangrijker. Want hoe heerlijk is het als we door een knusse en groene straat lopen? Hoe heerlijk is het als jij in de ochtend naar buiten stapt en dat beeld meteen ziet?

Jullie zijn al hard aan de slag gegaan met het bedenken van talloze ideeën. Wellicht hebben jullie er al een aantal uitgevoerd in jullie tuin of huis. Wij zijn heel benieuwd! Nu er weer wat meer mag, is het ook ontzettend leuk om samen met de buren eens na te denken over bijvoorbeeld jullie voortuinen. Het mooiste straatbeeld creëer je immers samen!

4. ZORG VOOR ZO MIN MOGELIJK AFVAL
Je denkt natuurlijk meteen aan groenafval. Deze kun je composteren en zo hergebruiken. Hartstikke goede voeding voor je bodem en plant. Maar groenafval is niet het enige afval. Ook bestrating, potten en gereedschappen tellen mee. Probeer eens bewust met deze producten om te gaan. Gaan ze bijvoorbeeld lang mee? Zijn ze chemisch bewerkt? Kan ik het recyclen? Komt het van een duurzame bron? Allemaal vragen die je vooral kan stellen om zo bewust mogelijk met je afval om te gaan. Een voorbeeld van duurzame bestrating is bijvoorbeeld de Hollandse baksteen. En duurzaam hout is onbehandeld douglas, eiken of Robinia.

5. ENERGIE BESPALEN
Er zijn genoeg machines om handig mee in je tuin te kunnen werken. Maar zijn deze, plus de bijkomende energiekosten, nu echt van groot belang? Of kun je dit werkje ook wel met de hand klaren?

6. DEEL JE MATERIALEN
Waarom hebben we eigenlijk allemaal een eigen schop en schoffel in huis? Het is niet dat we deze dagelijks gebruiken. Ren niet meteen naar de winkel voor een nieuwe aankoop, maar leen eens een keer van je buren!

7. GENOEG PLANTEN!
Je weet het inmiddels wel, maar deze vangen fijnstof af en dragen bij aan een goede luchtkwaliteit. Ook verbeter je biodiversiteit en zorg je voor verkoeling. Reden genoeg toch?

Bron: <https://tuintuin.nl/blogs/213/7-principes-duurame-tuin>

HOE NU VERDER..?

Dit was alweer de derde *Groene Straatkrant*. We hopen dat jullie deze met plezier hebben gelezen en dat jullie interesse in de *Groene Straat* is gebleven, of misschien wel is gegroeid.

Een "groene straat", daar plukken we samen de vruchten van!

Nu de maatregelen rondom het Coronavirus versoepelen, willen we graag de dialoog met jullie verder oppakken. Hier starten we na de zomervakantie mee! De planning ziet er als volgt uit:

29 augustus zijn we bij je in de straat! Met een klimaatadaptieve bakfiets verplaatsen we ons door de straten en tref je inspiratie en informatie bij ons aan.

De volgende activiteiten volgen in september en oktober:

- Bijeenkomst 1: herstart per straat
- Bewoners onderling gaan per straat aan de slag met ideeën voor hun eigen straat
- Bijeenkomst 2: elke straat presenteert haar ideeën
- Onderzoek over de haalbaarheid van de gepresenteerde ideeën
- Bijeenkomst 3: bekendmaking winnaar *De Groene Straat*

Met de winnende straat gaan we in November en December verder:

- In 2 à 3 bijeenkomsten maken we het plan verder samen concreet
- Medio december presenteren we gezamenlijk naar alle deelnemers en geïnteresseerden, het eindresultaat van *De Groene Straat*

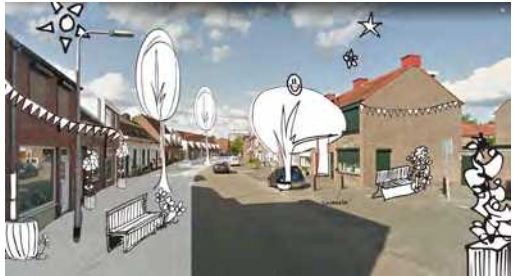
Voor nu: een fijne zomer gewenst, kijk eens hoe je jouw straat in de zomer ervaart. Graag zien we je op *29 augustus* in je straat.

Opgesteld in opdracht van Gemeente Venlo morgeninvenlo@venlo.nl
Gedrukt op duurzaam papier door B-Medagroup

Veestraat coolste straat van Tilburg

TILBURG - De Veestraat in Tilburg wordt in 2021 helemaal vernieuwd. Bewoners van de straat kunnen nu al ideeën voor hun straat insturen. En ze kunnen in eigen tuin aan de slag. Zo wordt de Veestraat de coolste straat van de stad.

De straat met meer dan honderd woningen gaat volgend jaar op de schop. Tjits Roolijkers van het project StraatNL nodigt bewoners uit om na te denken over hoe de straat nog gezelliger en mooier kan worden.

Niet te nat, niet te heet
Naast de gezelligheid en hoe het eruit ziet, wordt ook rekening gehouden met het weer. Heftige regenbuien kunnen zorgen voor

Gezocht: jouw bijdrage voor deze krant

Help mee aan de volgende editie van deze krant!

- foto's
- tekeningen van je tuin
- puzzels
- zoekertjes/advertenties

Mail of app met Tjits:
06-21582043
veestraatkrantje@gmail.com
deadline: 30 april 2020

Heel veel tips voor je tuin:
www.huisjeboompjebeter.nl/tilburg

> In de volgende editie van De Veestraatkrant: tips voor een watervriendelijke tuin.

Eerste editie krant Veestraat

Dit is de eerste editie van De Veestraatkrant. De plek voor ideeën, verhalen en plannen voor het buitenleven in de Veestraat.

Door de coronamaatregelen zoeken buren nieuwe manieren om met elkaar van tips, nieuws en ideeën te voorzien. Deze Veestraatkrant is een van die manieren. De Veestraatkrant gaat vooral over buiten: de straat, tuinen en dakterrassen. Bewoners kunnen hun bijdrage insturen, maar ook een eigen krant maken en deze voor het raam hangen.

Slim met water

Hevige regen zorgt ervoor dat meerdere straten in de stad blank stonden. Dat komt omdat het riool het water niet kan verwerken.

Regenwater in de stad kan nauwelijks de grond in omdat er overal stenen is: gebouwen, straten en parkeerplaatsen. Daardoor loopt het naar het putje, het riool in.

Door groene tuinen en daken, regentonnen en grind kan het water worden vastgehouden. Grote voordeel: de tuin en straat worden er een stuk gezelliger en gezonder van!

Dit Veestraat-bankje is óók een regenton en plantenbak

TILBURG - Er staat een nieuw bankje in De Veestraat. Bij Nel (nummer 48a) voor de deur staat het 'hemelwaterplanten-bankje' dat Tjits Roolijkers voor de straat heeft gemaakt.

Het bankje is een prima plek om lekker buiten te zitten, vindt Nel. "Het is erg gezellig gemaakt. Er

Plan voor groene graffiti op gevel
De gevel van de Veestraat 48b krijgt waarschijnlijk groene graffiti en combinatie van graffiti en planten. De plannen daarvoor zijn vergoed.

Het idee voor groene graffiti kwam tijdens een bewonersavond. De planten zorgen voor

de gevel van 48b

De laatste Veestraatkrant?

Dit is de tweede editie van de Veestraatkrant. De eerste editie ontving u als onderdeel van een pakketje in de bus. De Veestraatkrant is gestart als een experiment, als onderdeel van een project in de straat. Er komen geen volgende edities. Woon je in de Veestraat en lijkt het je leuk om zelf een Veestraatkrant uit te brengen? Dat kan natuurlijk altijd!

Jullie ideeën
Ruimte voor fietspaden, asfaltweg, veel groen en mooie bomen, een gezellige zitplaats en een natuurlijk speeltuin en vooral veel gezelligheid - Op de vorige Veestraatkrant ontvingen we van verschillende bewoners ideeën voor de straat. Die geven we door aan de gemeente.

gemeentericht Herinrichting Veestraat

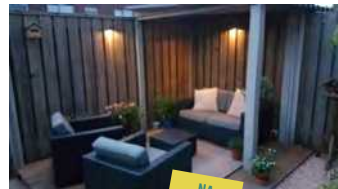
De Veestraat krijgt een nieuwe inrichting waarbij we de straat toekomstbestendig willen maken. Dit gaan we doen door het uitvoeren van onderhoud aan de verhardingen, meer groen in de straat, optimalisatie van het parkeren en het toepassen van klimaatbestendige maatregelen.

Ontwerp plus vragenlijst
Binnenkort stuurt de gemeente Tilburg een brief aan alle bewoners. Hierin staat de website waarop het Voorlopig Ontwerp wordt weergegeven. Ook zal daar een vragenlijst op staan waarin bewoners hun mening over het Voorlopig Ontwerp kunnen geven. In de brief staat ook hoe u ontwerp en vragenlijst telefonisch kunt opvragen, voor als u geen internet heeft.

Van tegeltuin tot vogelparadijs

Karen (Veestraat 75) heeft haar achtertuin een onlangs een metamorfose gegeven.

"Ik heb vorig jaar mijn kleine, grijze, betegelde achtertuinje omgetoerd tot een - vind ik zelf - kleine, groene oase", schrijft Karen. Daarbij heeft ze zelfs advies ingewonnen van een vrijwilliger van de Vogelbescherming. Nu gaat ze samen met haar buren de gezamenlijke voortuin aanpakken.

'Maak de platte daken groen!'

Een appje van Veestraatbewoner Wouter. Dat zoveel huizen in de straat achter platte daken hebben. Is het geen idee die te vergroenen? Tilburg geeft er zelfs subsidie voor!

Goed plan! Groene daken hebben veel positieve effecten. Ze bufferen regenwater, houden het eronder liggende vertrek koel, zorgen voor meer biodiversiteit in de stad, binden fijnstof en zien er aantrekkelijk uit. Er zijn verschillende typen groene daken, bijvoorbeeld op niet, onderhoudsarm of intensievere daken. Welk dak je kiest, hangt af van je smaak, je wensen, je portemonnee en de constructie waarop het dak rust.

Subsidie
De gemeente Tilburg wil de aanleg van groene daken stimuleren en geeft hier subsidie voor. Deze regeling vergoed 50% van de werkelijke kosten tot 25, 30 of 45 euro per m², afhankelijk van het soort dak. Overigens geldt deze subsidie ook voor groene gevels.

Zie tilburg.nl

Verhitte honden

De stad wordt warmer en warmer. En dat merk je. Op straat treffen we iemand die regelmatig met zijn honden door de Veestraat loopt. Maar als de zon fel schijnt willen ze niet. De stenen honden de hitte vast en daardoor verbranden ze bijna hun pootjes.

Hittestress komt steeds meer voor. Dat komt omdat steden meer en meer verstedend zijn en de zomers steeds warmer. Bomen in de straat werken verkoelend. Niet alleen voor de pootjes van de honden, de temperatuur in woningen met bomen voor de deur kan in de zomer wel 5 graden lager zijn dan zonder bomen!

Aan de slag in je tuin

Ook groene kriebels gekregen, maar weet je niet zo goed waar te beginnen? Kijk op de website huisjeboompjebeter.nl. Daar vind je allerlei handige tips. Hieronder een selectie:

Vervang tegels door groen - De juiste planten op de juiste plaats zijn makkelijker dan tegels! En ze trekken vlinders en insecten.

Plaats een heg - Een haag of struik als erfafscheiding draagt bij aan een koelere tuin en omgeving, doordat de bladeren water verdampen.

Plaats een regenton - Als je de regenpijp afkoppelt, kun je het regenwater opvangen en opslaan in een regenton. Zo kun je het later gebruiken om bijvoorbeeld planten water te geven.

Bouw een insectenhotel - Insecten zijn supermuttig. Geef ze een huisje in je tuin met een insectenhotel.

Laat bladeren en oud hout liggen - Niet om lui te zijn, maar om dieren zoals egels een plekje te geven. En het is goed voor de bodem.

Laat het groen klimmen - Weinig ruimte? Planten kunnen op allerlei plekken groeien, en omhoog klimmen! Dat kan tegen de gevel, een schutting, een hek, op het dak, in pergola's, etc.

zie ook huisjeboompjebeter.nl

STRAATNL IS EEN IDOLS* PROJECT

Samenwerkingspartners:

Provincie Noord-Brabant

